

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirno Prosveta)

Zadrzna liga za Slovenijo se je ustanovila v Ljubljani na konferenci dne 2. oktobra. Po referatu predsednika Zveze gospodarstvenih zadrug...

Z nozem v trebuh. Na obtozni klopi v Mariboru je sedel 30. sept. Ivan Polajzar, hlapec v Rušah, star komaj 26 let, ki pa kaže v življenju prav posebno surovost...

Polajzar pa se potem ni šel pomagat, ampak si je prižgal cigareto in jo pušil razkoračen sredi dvorane. Ko ga je Peršon zopet klical na delo, mu je obtoženi Polajzar kazal osle...

Po vseh starih se je ranjeni Peršon priplazil proti kupi smrekovega dračja, kjer je obležal. Obtoženec pa je še pristopil k njemu, ga sunil z nogo in se zadri: "Frdamani ded, ali še ne boš vstal?"

Javne posredovalnice dela

Zrtve zlorab s strani privatnih posredovalnic dela, ki nudijo svojo postrežbo proti gotovemu plačilu, so ponajveč priseljenci, ki ne govorijo angleški.

Inozemec, ki je prišel v Ameriko brez znanja angleščine in z malo denarja, išče takojšnjega zaslužka. More najti delo na razne načine. Morda mu kakšen znanec priskrbi delo; dogaja se včasih, da se delavci najemajo potom priporočila prijateljev.

Velik del delavcev, ki se selijo za delom od kraja do kraja, se najema - potom privatnih agencij; taki delavci so ponajveč priseljenci. Tri četrtine delavcev na železnih in v konstrukcijah so tuje roditelj. Ti so torej jako odvisni od privatnih posredovalnic dela, zlasti po svojem prvem prihodu v to deželo.

Delovanje privatnih posredovalnic, ki se pečejo v delavcih, selilci, je bilo že večkrat deležno vladne preiskave. Bilo je pritožb, da zaračunajo previsoke pristojbine, da odpošiljajo delavce na delo, kjer ga ni, in navadno tako daleč, da ogoljufani delavec nima prilike, da bi se povrnil in zahteval odškodnino.

Starorimski spomenik v Beogradu. V ulici Kneginje Ljubice v Beogradu so delavci te dni izkopali starorimski spomenik. Komisija strokovnjakov Narodnega muzeja je ugotovila, da predstavlja spomenik starorimski žrtvenik, ki ga je rimski legijonar Luperus postavil v počastitev cesarja Aleksandra Severa.

Trgatev v mariborski okolici. Kmetje so že skoro vsi opravili trgatve. Kmetje se povsod hvalejo, da je letošnji most izredno sladak. Zato so se tudi cene zadnje dneve znatno dvignile. Žal, da kmetom primanjkuje denarnih sredstev in so bili prisiljeni most prodati takoj po trgatvi vinskih veletrgovcem, ki so pritiskali cene, kolikor so pač mogli.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Moje potovanje v domovino

Kar smo videli v jami, je krasota in umetnost, da ni mogoče povedati z besedami. Le kdor vse to vidi, lahko bolj ume, kaj je v naravi vse mogoče. Umetniki celoga sveta ne bi mogli kaj takega nikoli izvršiti.

Postojnska jama izgublja na popularnosti, ker tuje Lahi preveč šikanirajo in sitnosti uganjajo. Ko sva se vrnila z mojim tovarišem iz jame, sva krenila nazaj v Postojno z avtom na postajo, kjer sva dolgo čakala na vlake; jaz ljubljanskega, on pa tržaškega.

Odvrnili mi je: "Well, naj se naučijo italjanski." Po takem odgovoru mi je kar vroče postalo in sem mu odgovoril: "Ti si mi ravno prej omenil, da si bil v Ameriki nad 10 let a z zdaj ne znaš dobro angleško in kako moraš zahtevati od Slovencev, da bi se Italjanci naučili na Slovenkem?"

Nekoliko držav je poleg državnih posredovalnic za delo ustanovilo tudi posebne urade, katerih naloga je varovati interese priseljencev. Odličan primer takih uradov je državna priseljenska komisija v Californiji.

Tudi federalna vlada ima svoje posredovalnice dela, katerih uradni naslov je United States Employment Service in ki jih upravlja Department of Labor.

Poljedelski oddelek federalne posredovalnice dela je leta 1926 prikrbel delo 425.000 poljedelskim delavcem. F. L. I. S.

Slovenec in kako jih zajtra. On pa je vse obrnil na to, da nam pač vlada le dobro hoče. Dokler nas bo zasluževala, se naj ne govori o kakšnih dobrotah in to je le norčevanje iz naroda. Ze sva prišla do precej hude debate, ko dosepeva do Miroslova Vilharjevega spomenika na sredi trga. Ustavila sva se. Kmalu zapazim pisanje v karmenu, ki pa je bilo težko čitljivo, ker so italjanski vandali oskrnili črke tako, da se ni dalo več čitati.

"Kaj ne veš, da na italjanskem ozemlju ne smeš tako govoriti," mi pravi moj tovariš. "Ali ne bi tudi ti tako govoril, ko bi ti in tvoj narod bil tako suženjsko podjarmljen?" mu odvrnem. "No, ne rečem, da ne. Pa pustiva to stvar na stran, pri sami med sabo urede, ker končno mi dva ne moremo nič pomagati. Saj sva samo na obisku, in kaj nam mar." Govoriti sva pričela o drugih stvareh; in kmalu je moj tovariš odpotoval proti Trstu, a jaz proti Ljubljani.

Ko sem vstopil na vlak v Postojno, ki je šel v Ljubljano, je kot za stavo vse slovensko govorilo, in sdelo se mi je lahko pri arcu, da sem zopet med avojim narodom. Po kratkem času smo dospeli na Rakek, kjer je bila preiskava, ki pa ni bila natančna Jugoslovanom. Kmalu smo dospeli v Ljubljano, kjer sem bil prvič. Tam so mi pregledali velik kovček. Bili so zelo spretni par dni. Bil sem tudi na gradu, odkoder je lep razgled na okolico. V gradu stanuje sedaj veliko delavskih družin, ker je še vedno pomanjkanje stanovanj. Res žalostno bi bilo, če bi to mesto bilo v tujih rokah italjanskih, ki niso bili daleč od tega cilja.

Cene v hotelih in restavracijah niso bile pretirane. Bil sem zadovoljen, koliko služijo in sem sempatja več vrst slojev vprašal in odgovorili so mi, da od 3-5 dinarjev na uro navaden delavec, a izurjeni rokodelci pa tudi več. Ko sem primerjal ono plačo s ceno v hotelu ali v restavraciji, sem razvidel, da pač v mnogih slučajih delavec ne zasluži na dan toliko, kot sem pričakoval za enkratno kosilo ali prenočnico.

POZIVA ZA JAVNO DEBATO V CHICAGU.

diel, da zastopa negativno ali pa pozitivno stališče, pravico povedati, o čem se naj razpravi? Da, ima jo. Ali ima ta brat pravico postaviti pogoje za debato? Da, ima jo. Ali imata brata, oni, ki posove na debato, in oni, ki jo sprejme staviti gotove pogoje, da se debata vrši? Da, imata jo oboje.

Kaj se ni jasno javnosti glede obeh postvov? Pismo, ki ga je pisal tajnik društva Francisco Ferrer števil 131 bratu Zajcu in njegov odgovor društvenemu tajniku. Oboji pismi se naj objavita, da je javnost tudi glede teh pism na jasnem, ker se eno pismo omenja v enem izmed postvov.

Alli je dovoljeno delati opasko v uvodih postvov, kaj je njegov nasprotnik mislil, ko je stavil ali sprejel postv? Da ni dovoljeno, ni povedano nikjer. Ni pa okusno, ako se v javnosti in naprej podtika stviri nasprotnemu postvniku, ki se lahko dokazuje v debati, ako se imajo dokazi za take trditve.

Zleteti pa je, da odbori ali zastopniki določijo rok, v katerem se naj dogovor glede pogojev zavrsi, kajti javnost ne more čakati po več mesecov, ali pol leta ali še dalj, da izve, ali so bili pogoji sprejeti ali zavrnjeni. Če se bo vršila debata ali je ne bo, in kakaj se ne bo vršila.

Alli so dovoljena vprašanja na postvnik po njegovih govorih? Da! V Ameriki je odvisno od dogovora, ali se stavlja ali ne stavlja vprašanja. Ako postvnik, pravzaprav njih zastopniki odklonijo vprašanja homom debate, tedaj se ne stavlja. Ako se pogodbe, da so vprašanja dovoljena, se stavlja vprašanja. O pogojih morata biti obo postvnik obavešana. Pogoji naj bodo jasni in določni, da jih razumeta obo postvnik.

V današnji izdaji sta priložena obo postvov za javno debato, tako da ima javnost pregled o obeh postvovih, in nekaj pojasnil glede debate, ki so bila stavljena uredniku.

Zaradi pomanjkanja prostora v večerajnji izdaji "Prosveta" in da se vse potrebno za debato izve v najkrajšem času in ne bo sadrika od strani "Prosveta", smo priložili postvov in resuma v današnji številki.

Camel

Cigareta, ki zada kaj pristen užitek.

Camels lahko kadite ves dan ter imate neprestano veselje in užitek od vsake posamezne. To je prednost izbranega tobaka in spretnega mešanja.

Pierre Loti: ZID TAM PREKO

Prav zadaj na dvorišču so stanovali v preprostem stanovanju mati, hči in neka materina, že zelo stara sorodnica...

In že so jele pozabljati udobnosti in nekdanje razkošje, zadovoljujoče se s skromnim salonom. Nekega dne pa so jim sporočili vest, ki jih je napolnila z mračno pobitostjo...

neprosajna, neizpremenljiva in mrtva. Naslednja polseta so vrtnice in grmiči v senci velikega zidu ozeleneli v bledikasti barvi.

rile o sanjah, o vrtiniki bajki tako daljna se jim je zdelala. Toda, kadar jo bodo dooble, to dedščino iz Amerike, takoj kupijo sosedno hišo, pa naj stane, kar hoče.

Ivan Zorec: NJENA POT

Marija in njena mati sta molče in mirno obadeli na prisojni klopi. Mimo njih so nemirno vrveli glasni izletniki, ki niso vedeli, kam se jim muditi.

Alli samo ena misel, misel, da hiti k Emilu, ki ga bo vsaj še enkrat videla, je zlahka dušila vse druge. O, vlak ji je hitel mnogo prepočas, v arcu ji je rasel nemir.

Nadejale so se, da dobe neko dedščino. O nji so se pogosto pomenkovale pri luči tam za delovno mizo in kakor bi govorele o sanjah, o vrtiniki bajki tako daljna se jim je zdelala.

Spričo zidu, spričo neizprodnega zidu, so se postarale vse tri. In tudi vrtnice so se postarale in grmičje, a njihova rastlinska starost je bila manj bridka in ob vsaki obnovitvi so bile kakor pomlajene.

plili prvi dolgi večeri. Prav hitro je šlo delo izpod rok — ob trušča padajočega kamena, med petjem delavcev, v oblakih mavstovega ometa in starega prahu.

Zdelo pa se mu je, da je dedščina preveč podobna izmišljotini; mlado dekle se mu je videlo preravno. Tudi sicer je pričela zaradi pomanjkanja svetlobe njena polt čedalje bolj bledeti.

Mož Bog! kako neki je to mogoče? Saj je ona, prav ona ukazala, da naj se uniči ozadje znane slike, od katerega se je neko pomlad odražala lepa glava mladega moža in v taku tolikih zim častitljiv profil pokojne stare tete...

IZ PIRBORNA Cene novemu vinu. Letošnje vino na Vipavskem je po kakovosti mnogo boljše od lanskega. Enako v Brdih. Na vipavski strani je v nekaterih krajih vinaka letina prav dobra, po Brdih je toča pobrala pol pridelka.

VELIK BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO Preživite božični večer v družbi vaših rojakov in prijateljev v stari domovini ter se ob tej priliki zabavajte in veselite. Pridružite se izletu pod osebnim vodstvom na enem izmed teh veličastnih ekspresnih parnikov:

Tiskarna S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih